

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060107

DOM
2016-07-22
Stockholm

Mål nr
M 6882-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, deldom 2015-06-30 i mål M 981-09, se bilaga A

KLAGANDE OCH MOTPARTER

1. Öresundskraft Kraft & Värme AB, 556501-1003
Box 642
251 06 Helsingborg

Ombud: advokaten D D

2. Länsstyrelsen i Skåne län
205 15 Malmö

3. Helsingborgs stad genom Miljönämnden
251 89 Helsingborg

MOTPART

Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

SAKEN

Villkor för utsläpp av processavloppsvatten från Filborna Kraftvärmeverk i Helsingborgs stad

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar villkor 30 i mark- och miljödomstolens deldom till följande lydelse.

30. Processavloppsvatten från rökgasrening ska efter rening avledas till Västhamnen i Helsingborg. Flödet får inte överstiga 10 l/s. Innehållet av föroreningar i utgående vatten, före avledning till dagvattennätet, får inte överstiga följande koncentrationer som kalenderårsmedelvärden.

Dok.Id 1276458

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

Parameter	Enhet	Värde
Ammoniumkväve	mg/l	20
Totalt suspenderat material	mg/l	10
Kvicksilver	mg/l	0,005
Kadmium	mg/l	0,005
Tallium	mg/l	0,05
Arsenik	mg/l	0,08
Bly	mg/l	0,05
Krom	mg/l	0,05
Koppar	mg/l	0,08
Nickel	mg/l	0,1
Zink	mg/l	0,1
Kobolt	mg/l	0,01
Summa dioxiner + furaner	ng/l	0,3

Stickprov ska tas minst en gång per kalendermånad som utsläpp sker.

Årsmedelvärdet ska baseras på flödesproportionellt viktade stickprov.

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Öresundskraft Kraft & Värme AB (bolaget) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen *i första hand* ska ändra villkor 30 i mark- och miljödomstolens deldom till följande lydelse.

30. Processavloppsvatten från rökgasrening ska efter rening avledas till Västhamnen i Helsingborg. Flödet får inte överstiga 10 l/s. Innehållet av föroreningar i utgående vatten, före avledning till dagvattennätet, får inte överstiga följande koncentrationer som kalenderårsmedelvärde.

Parameter	Enhet	Värde
Ammoniumkväve	mg/l	20
Totalt suspenderat material	mg/l	10
Kvicksilver	mg/l	0,005
Kadmium	mg/l	0,005
Tallium	mg/l	0,05
Arsenik	mg/l	0,08
Bly	mg/l	0,05
Krom	mg/l	0,05
Koppar	mg/l	0,08
Nickel	mg/l	0,1
Zink	mg/l	0,1
Kobolt	mg/l	0,01
Summa dioxiner + furaner	ng/l	0,3

Stickprov ska tas minst en gång per kalendermånad som utsläpp sker.

Årsmedelvärdet ska baseras på flödesproportionellt viktade stickprov.

I andra hand har bolaget yrkat att villkor 30 ska ändras till följande lydelse.

30. Processavloppsvatten från rökgasrening ska efter rening avledas till Västhamnen i Helsingborg. Flödet får inte överstiga 10 l/s. Innehållet av föroreningar i utgående vatten, före avledning till dagvattennätet, får inte överstiga följande koncentrationer som kalenderårsmedelvärde. Innehållet av föroreningar får heller inte överstiga följande koncentrationer vid mer än två (2) tillfällen per kalenderår räknat som månadsmedelvärden.

Parameter	Enhet	Värde
Ammoniumkväve	mg/l	20
Totalt suspenderat material	mg/l	10
Kvicksilver	mg/l	0,005
Kadmium	mg/l	0,005
Tallium	mg/l	0,05
Arsenik	mg/l	0,08
Bly	mg/l	0,05
Krom	mg/l	0,05
Koppar	mg/l	0,08
Nickel	mg/l	0,1
Zink	mg/l	0,1
Kobolt	mg/l	0,01
Summa dioxiner + furaner	ng/l	0,3

Stickprov (månadsprov) ska tas minst en gång per kalendermånad som utsläpp sker minst fem dygn. Tas flera prov under samma kalendermånad ska ett flödesproportionellt viktat månadsmedelvärde utgöra ett månadsprov. Årsmedelvärdet ska baseras på flödesproportionellt viktade månadsprov.

Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra villkor 30 i mark- och miljödomstolens deldom till följande lydelse.

30. Utsläpp av renat kondensvatten ska ske till Sydhamnen. Utsläpp till Sydhamnen av renat kondensvatten får under ett kalenderår inte överstiga följande begränsningsvärden som årsmedelvärden.

Parameter	Enhet	Värde
Ammoniumkväve	mg/l	5
Totalt suspenderat material	mg/l	10
Kvicksilver	mg/l	0,0005
Kadmium	mg/l	0,001
Tallium	mg/l	0,001
Arsenik	mg/l	0,005
Bly	mg/l	0,005
Krom	mg/l	0,01
Koppar	mg/l	0,01
Nickel	mg/l	0,02
Zink	mg/l	0,2
Kobolt	mg/l	0,005
Summa dioxiner + furaner	ng/l	0,3

Helsingborgs stad genom Miljönämnden (nämnden) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen med ändring av mark- och miljödomstolens deldom ska fastställa följande begränsningsvärden att gälla som kvartalsmedelvärden. Proverna bör tas ut flödesproportionerligt.

Parameter	Enhet	Värde
Ammoniumkväve	mg/l	5
Totalt suspenderat material	mg/l	5
Kvicksilver	mg/l	0,002
Kadmium	mg/l	0,001
Tallium	mg/l	0,001
Arsenik	mg/l	0,005
Bly	mg/l	0,005
Krom	mg/l	0,01
Koppar	mg/l	0,01
Nickel	mg/l	0,01
Zink	mg/l	0,1
Kobolt	mg/l	0,005
Summa dioxiner + furaner	ng/l	0,02

Naturvårdsverket har i yttrande över överklagandena anfört följande. Begränsningsvärdena bör gälla som kalenderårsmedelvärden och årsmedelvärdet ska baseras på månadsvisa stickprov då utsläpp av processvatten sker. Vidare bör föreskrivna begränsningsvärden skärpas så att innehållet av föroreningar i utgående processvatten, före avledning till dagvattennätet, inte får överstiga följande koncentrationer som kalenderårsmedelvärden.

Parameter	Enhet	Värde
Ammoniumkväve	mg/l	5
Totalt suspenderat material	mg/l	10
Kvicksilver	mg/l	0,002
Kadmium	mg/l	0,001
Tallium	mg/l	0,001
Arsenik	mg/l	0,005
Bly	mg/l	0,005
Krom	mg/l	0,01
Koppar	mg/l	0,01
Nickel	mg/l	0,02
Zink	mg/l	0,1
Kobolt	mg/l	0,005
Summa dioxiner + furaner	ng/l	0,02

Även om villkoret inte skulle ändras på så sätt att begränsningsvärdena ska gälla som kalenderårsmedelvärde bör de två sista meningarna i det överklagade villkoret utgå.

Havs- och vattenmyndigheten har avstått från att yttra sig.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har anfört i huvudsak följande. Att flytta utsläppspunkten är inte miljömässigt motiverat och därmed inte ekonomiskt rimligt med tanke på den ringa påverkan som kan förväntas både på fisk och fauna med den nuvarande utsläppspunkten. Att flytta utsläppspunkten till Sydhamnen skulle innebära en extra kostnad om 6 – 8 miljoner kronor. Båda utsläppspunkterna ingår i vattenförekomsten Helsingborgsområdet (SE562290-124131) som är 19 km² stor. Byte av utsläppspunkt kan därför inte anses få någon positiv inverkan på hamnbassängen och det akvatiska livet där. Sweco:s bedömningar är gjorda utifrån yrkade halter och inte uppmätta utsläpp. Utredningen visar att föreslagna slutliga villkor ger ett långsiktigt skydd för recipienten och därmed också för Knähakens marina naturreservat och de fiskeintressen som finns.

Bolagets reningsutrustning, som hör till den mest moderna och effektiva på marknaden, har en konstant verkansgrad och är alltid i drift när vatten släpps till recipienten. Vid onormala driftsförhållanden magasineras kondensvattnet i de s.k. sumparna. Det finns således inte någon överhängande risk för påverkan på människors hälsa eller miljön och ingen risk för att kontrollen av verksamheten försvåras. Utgående vatten från anläggningen kan jämföras med dagvatten från ett ordinärt industriområde vad gäller föroreningsinnehåll. De haltnivåer som förordas av bolaget motsvarar BAT och de nivåer som leverantören har lämnat garantier för. Bifall till länsstyrelsens eller kommunens yrkande medför inte några större miljövinster men däremot en ökad osäkerhet för bolaget vid driften av anläggningen. De begränsningsvärden som remissinstanserna har föreslagit ligger i närheten av analysmetodernas begränsningar och medför stora svårigheter att avgöra om högre värden utgör en analysavvikelse eller en överträdelse av villkoret, särskilt med hänsyn till att det finns en osäkerhet vid provtagningen. Det är inte möjligt att upprätta en mottagningskontroll som säkerställer

att hushållsavfall inte innehåller fraktioner som borde sorterats ut, t.ex. enstaka batterier.

När det gäller kontrollen har bolaget anfört följande till stöd för förstahandsyrkandet. Med hänsyn till att verksamheten omfattas av förordningen (2013:253) om förbränning av avfall är utsläppen till vatten redan reglerade som månadsmedelvärden genom månadsvis provtagning. Att fastställa ett villkor baserat på samma tidsbas som i förordningen innebär en onödig dubbelreglering. Bolaget har redovisat att utspädningen är mycket god genom den stora volym vatten som finns i recipienten. Det är därför mest ändamålsenligt med årsmedelvärden som säkerställer att den långsiktiga påverkan hålls på en minimal nivå.

Till stöd för andrahandsyrkandet har bolaget anfört följande. Eftersom driften vid randmånaderna vår och höst kan vara högst oregelbunden, samt att drift utan rökgaskondensering dessutom kan förekomma, måste villkorskonstruktionen kunna hantera situationer med ringa drift. Nuvarande villkor förutsätter en i det närmaste kontinuerlig drift året runt. Av villkoret framgår inte hur många driftsdygn som ett månadsmedelvärde ska baseras på. Detta innebär att det är svårt att få fram ett representativt prov exempelvis om anläggningen stoppas under någon av de första timmarna eller dygnen en månad. Bolaget anser därför att det bör föreskrivas att drift ska ha pågått under minst en arbetsvecka, dvs. fem dygn, för att ett s.k. månadsprov ska kunna anses representera en kalendermånad.

Länsstyrelsen har anfört i huvudsak följande. I Västhamnen finns det rikligt med fisk och fisket utgör ett stort allmänt intresse. Någon sammanvägd bedömning av påverkan från samtliga utsläpp till Västerhamnen har inte gjorts. Det är därför osäkert om bolagets bidrag till utsläppen kan ske utan risk för påverkan på de allmänna intressena. Vid dessa förhållanden bör försiktighetsprincipen tillämpas vilket innebär att utsläppspunkten ska flyttas till Sydhamnen där motsvarande intressen saknas. Västhamnsfisket med 550 medlemmar i fiskeföreningen och en försäljning om 5 000 – 6000 dagskort per år är av sådan betydelse att den av bolaget uppgivna merkostnaden för att flytta utsläppspunkten framstår som rimlig.

Marginalerna mellan de utsläpp som bolaget faktiskt redovisar och de begränsningsvärden som anges i villkoret är alltför stora och detta särskilt som bolaget har rätt att räkna bort två av tolv månadsprover. I praktiken medför dessa marginaler att bolaget av affärsmässiga skäl skulle kunna välja att förbränna sämre sorterat avfall med högre utsläpp utan att komma i konflikt med tillståndet. Ett utsläppsvillkor bör syfta till att säkerställa att den teknik som valts och godkänts vid prövningen fungerar såsom påståtts. I takt med att anläggningar tekniskt sett förbättras bör kraven avseende utsläpp skärpas juridiskt i motsvarande mån. De begränsningsvärden som länsstyrelsen har yrkat rymmer en rimlig säkerhetsmarginal i förhållande till vad som är tekniskt möjligt, ekonomiskt rimligt och miljömässigt motiverat i detta fall.

Med villkorets nuvarande utformning är utsläppen under två månader helt oreglerade. Vidare är det utformat så att bolaget i stället för ett stickprov kan välja att ta flera prov under samma månad till ett månadsprov. På detta sätt ges bolaget möjlighet att löpande själv bestämma förutsättningarna för kontrollen. Villkoret bör i stället omfatta utsläpp under all driftstid och kontrollen bör ske enligt ett förutbestämt schema. Länsstyrelsen förordar ett begränsningsvärde räknat som årsmedelvärde per kalenderår.

Nämnden har anfört i huvudsak följande. Utsläppsvärden som till övervägande del ligger under detektionsgränserna pekar på att reningsanläggningen drivs på ett optimalt sätt och indikerar att det avfallsbränsle som tas in till anläggningen är av rätt kvalitet och inte är uppblandat med farligt avfall. Det är mycket angeläget att behålla den rådande situationen. Ett scenario med ökande utsläpp av föroreningar till följd av att sämre och mer förorenat avfallsbränsle tas in till anläggningen är inte acceptabelt. Tvärtom bör kvaliteten på det avfall som går till förbränning successivt öka och noga övervakas. De överklagade begränsningsvärdena, som ligger avsevärt över vad som maximalt har uppmätts från anläggningen, står inte i rimlig proportion till anläggningens tekniska förmåga och ger inte heller ett långsiktigt skydd för recipienten. Förutom fiskeintresset i Västhamnen finns höga marina värden inom Knähakens marina naturreservat i områdets absoluta närhet. När det gäller kontrollen av utsläppen förespråkas en konstruktion med kvartalsmedelvärden och flödesproportionerliga prov. En sådan konstruktion skulle ge utrymme för förhöjda värden vid enstaka tillfällen.

Naturvårdsverket har anfört i huvudsak följande. Begränsningsvärden bör sättas med en rimlig marginal i förhållande till förväntade utsläpp. Marginalens storlek bör bestämmas med utgångspunkt från förutsättningarna i det enskilda fallet, förväntade utsläppsnivåer samt variation med hänsyn till driftsätt och tid. Samtidigt bör marginalen vara så stor att man inte kan förväntas överskrida begränsningsvärdet då skyddsåtgärder och försiktighetsmått fungerar som avsett. Vid en miljöbalksprövning ska skyddsåtgärder och försiktighetsmått fastställas utifrån bestämmelserna i 2 kap. miljöbalken vilket kan innebära längre gående krav än de minimikrav som följer av förordningen (2013:253) om förbränning av avfall. Begränsningsvärdena i det nu överklagade villkoret ger bolaget en marginal som är alltför stor i förhållande till förväntade utsläpp och värdena bör därför sättas lägre. Att ange begränsningsvärden som kalenderårsmedelvärde av ett stickprov per månad kan i detta fall ge fördelar för miljöskyddet eftersom värdena då kan sättas till en lägre nivå än vad som skulle varit fallet med begränsningsvärde för stickprov. Det ger också verksamhetsutövaren en ökad säkerhet i och med att både driftsstörningar och mätfel jämnas ut. Naturvårdsverket delar bolagets bedömning att årsmedelvärdet ska baseras på månadsvisa stickprov som tas då processvatten släpps ut.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Grundtillståndet för den aktuella verksamheten gavs i mark- och miljödomstolens deldom den 11 januari 2007 i mål nr M 3340-05. Detta tillstånd har sedan till viss del ersatts av det ändringstillstånd som gavs i mark- och miljödomstolens deldom den 16 december 2009 i mål nr M 981-09. Ändringstillståndet ger bolaget rätt att uppföra den aktuella avfallsförbränningsanläggningen och fastslår genom villkor 28 att bolaget är skyldigt att förse anläggningen med rökgaskondensering. Det reglerar även vilka mängder av avfall av olika kategorier som får förbrännas. I ändringstillståndet sköts frågan om villkor för utsläpp av processvattnet upp under en prövotid. Mark- och miljödomstolen har nu avslutat prövotiden och föreskrivit slutligt villkor i den överklagade deldomen. När det gäller reningsteknik framgår av bolagets prövotidsredovisning att rökgaskondensatet renas genom ultrafiltrering följt av omvänd osmos. Bolaget får anses vara bunden vid denna reningsteknik genom det allmänna villkoret i grundtillståndet.

Länsstyrelsen och nämnden har yrkat att de begränsningsvärden som mark- och miljööverdomstolen har föreskrivit avseende föroreningshalter ska skärpas på grund av att de har en alltför stor marginal i förhållande till faktiska utsläpp och anläggningens tekniska förmåga. Detta är även Naturvårdsverkets inställning.

Som framgått ovan är det genom ändringstillståndet och det allmänna villkoret bestämt vilken teknik bolaget ska använda för rökgasrening, nämligen rök-gaskondensering där kondensatet renas genom ultrafiltrering i kombination med omvänd osmos. Detta utgör en tekniskt mycket kvalificerad rening som utgör bästa möjliga teknik. Reningstekniken garanterar låga utsläpp av föroreningar i processvattnet så länge anläggningen fungerar på avsett sätt. Enligt Mark- och miljööverdomstolen bör vid dessa förhållanden syftet med det villkor som föreskrivs vara att säkerställa att anläggningen drivs och underhålls på rätt sätt.

När det gäller det aktuella villkoret kan till en början konstateras att föreskrivna begränsningsvärden allmänt sett är låga, och strängare än de generella föreskrifterna i 100 § förordningen (2013:253) om förbränning av avfall som bolaget också har att följa. Driftstörningar i reningsanläggningen – som filter- eller membran-haverier – skulle med all säkerhet resultera i utsläppsvärden som avsevärt skulle överstiga de begränsningsvärden som mark- och miljödomstolen föreskrivit. Mark- och miljööverdomstolen anser därför att villkoret när det gäller föroreningshalter är tillräckligt strängt för att säkerställa att reningsanläggningen fungerar och finner inte skäl att göra någon ändring i detta avseende.

Länsstyrelsen och nämnden har anfört att de föreskrivna begränsningsvärdena ger bolaget utrymme att förbränna sämre och mer förorenat avfall och att även detta utgör skäl att skärpa värdena. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att ändringstillståndet från 2009, som har vunnit laga kraft, reglerar vilka kategorier och mängder avfall bolaget har rätt att förbränna. Det nu aktuella villkoret avseende utsläpp av föroreningar via processvattnet syftar därför inte till att reglera denna fråga och det finns inte skäl att ändra föreskrivna begränsningsvärden av denna anledning.

Bolaget, länsstyrelsen och Naturvårdsverket anser att begränsningsvärdena bör gälla som kalenderårsmedelvärden medan nämnden anser att de bör gälla som kvartalsmedelvärden. Mark- och miljööverdomstolen anser att det är mest ändamålsenligt med årsmedelvärden som baseras på stickprov under de månader som utsläpp sker. Genom reglering på detta sätt kommer samtliga stickprov att räknas – utan att det görs undantag för vissa månader – samtidigt som viss flexibilitet medges beträffande föroreningshalterna. Det föreskrivna villkoret ska därför ändras i enlighet med detta.

Länsstyrelsen har även yrkat att utsläppspunkten ska flyttas från Västhamnen till Sydhamnen, bl.a. med hänsyn till risken för påverkan på fisket. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att båda dessa utsläppspunkter ligger inom samma vattenförekomst. Med hänsyn till de låga föroreningshalter som medges enligt villkoret finner Mark- och miljööverdomstolen att utsläppet, oavsett vilken utsläppspunkt som väljs, inte kommer att påverka någon miljö kvalitetsnorm och inte heller kommer att strida mot ickeförsämringskravet i ramvattendirektivet. Miljönyttan av ett byte av utsläppspunkt skulle bli begränsad. Den merkostnad som ett sådant byte skulle innebära framstår inte som rimlig. Mark- och miljööverdomstolen anser därför att något byte av utsläppspunkt inte ska ske.

Mark- och miljööverdomstolen anser sammanfattningsvis att bolagets förstahandsyrkande ska bifallas och länsstyrelsens och nämndens yrkanden avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2016-08-19

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Per Sundberg, tekniska rådet Anna-Lena Rosengården samt hovrättsråden Christina Ericson och Li Brismo, referent.

Föredragande har varit Gunilla Barkevall

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DELDOM
2015-06-30
meddelad i
Växjö

Mål nr M 981-09

SÖKANDE

Öresundskraft Kraft & Värme AB
Box 642
251 06 Helsingborg

Ombud: Advokaten D D

SAKEN

Tillstånd enligt miljöbalken till verksamheten vid Filborna Kraftvärmeverk i Helsingborg; uppskjuten fråga

Avrinningsområde: 95 N: 6216099 E: 360986

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver den provisoriska föreskriften P8, avslutar prövotiden såvitt avser utsläpp av föroreningar i processvatten från kraftvärmeverket och föreskriver följande ytterligare villkor för det tillstånd till verksamheten som domstolen meddelade den 16 december 2009.

30. Processavloppsvatten från rökgasrening ska efter rening avledas till Västhamnen i Helsingborg. Flödet får inte överstiga 10 l/s. Innehållet av föroreningar i utgående vatten, före avledning till dagvattennätet, får inte överstiga följande koncentrationer.

Parameter	Enhet	Värde
Ammonium-kväve	mg/l	20
Totalt suspenderat material	mg/l	10
Kvicksilver	mg/l	0,005
Kadmium	mg/l	0,005
Tallium	mg/l	0,05

Dok.Id 329957

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:00

Arsenik	mg/l	0,08
Bly	mg/l	0,05
Krom	mg/l	0,05
Koppar	mg/l	0,08
Nickel	mg/l	0,1
Zink	mg/l	0,1
Kobolt	mg/l	0,01
Summa dioxiner + furaner	ng/l	0,3

Stickprov ska tas minst en gång per kalendermånad som utsläpp sker. Ovanstående begränsningsvärden får överskridas vid högst 2 av 12 på varandra följande månadsprov. Tas flera prov under samma kalendermånad ska ett flödesproportionellt viktat månadsmedelvärde utgöra ett månadsprov.

TIDIGARE BESLUT

Mark- och miljödomstolen (tidigare miljödomstolen) har genom deldom den 11 januari 2007 i mål nr M 3340-05 lämnat Nordvästra Skånes Renhållnings AB tillstånd till verksamheten vid bolagetsåtervinningsanläggning på Filborna i Helsingborg. Tillståndet omfattade bl.a. uppförande av en avfallsförbränningsanläggning inom verksamhetsområdet med en maximal total installerad tillförd bränsleeffekt av 65 MW, samt att årligen förbränna 120 000 ton icke-farligt avfall. Frågan om utsläpp av kväveföreningar till luft sattes på provotid med redovisning tre år efter det att kraftvärmeverket har tagits i permanent drift (U3).

Mark- och miljödomstolen har genom deldom den 16 december 2009 i mål nr M 981-09 lämnat Nordvästra Skånes Renhållnings AB tillstånd att inom fastigheten Väla 7:9, Helsingborgs stad, uppföra en avfallsförbränningsanläggning med en maximal total installerad tillförd bränsleeffekt av 85 MW (total kapacitet), samt att förse förbränningsanläggningen med rökgaskondensering. I deldomen angavs att tidigare tillstånd att på annan plats inom verksamhetsområdet uppföra en avfallsförbränningsanläggning med en maximal total installerad tillförd bränsleeffekt av 65 MW förfaller när nu meddelat tillstånd tas i anspråk.

Tillståndet till förbränning omfattar följande kategorier och mängder av avfall.

Avfallskategori	Avfallsslag	Årlig maximal mängd (ton)
Q1	RT-flis	15 000
Q1	Utsorterat brännbart avfall från hushåll och verksamheter	160 000
Q8	Bioaska (omförbränning)	10 000
Q1	Homogeniserat avfall från slakterier	15 000
Q9	Avloppsslam, avvattnat	15 000
	Summa	160 000
Q1	Skogsbränslen ¹	40 000
	Summa	200 000

¹Med skogsbränslen avses trädbänsle som grenar och toppar (GROT), stamved, stubbar samt biprodukter från industrin, som t.ex. bark, flis och sågspån, dvs. rent träavfall som vid enbart förbränning av detta avfallsslag inte omfattas av förordningen (2002:1060) om avfallsförbränning.

Tillståndet omfattar även förbränning av deponigas i kraftvärmeverket till 65 GWh/år samt stödförbränning, utöver biogas, av maximalt 350 m³ eldningsolja och vegetabiliska biooljor per år.

I deldomen angavs vidare att de villkor som föreskrivits för tillståndet den 11 januari 2007 skulle gälla i tillämpliga delar med vissa tillägg.

Frågan om utsläpp av föroreningar i processvatten från kraftvärmeverket sattes på provotid med redovisning två år efter det att utrustning som ger upphov till processvatten har tagits i permanent drift. Bolaget ålades i punkt U5 att utreda tekniska och ekonomiska förutsättningar för att ytterligare begränsa utsläppet av föroreningar i processvatten från kraftvärmeverket via olika utsläppspunkter till recipienten Öresund samt de miljömässiga konsekvenserna av respektive alternativ. Utredningarna skulle bland annat omfatta verksamhetens utsläpp i förhållande till miljökvalitetsnormerna för de ämnen som omfattas av miljökvalitetsnormer vid vald utsläppspunkt. Redovisningen skulle även omfatta årliga mängder av förorenade ämnen samt de ackumulativa konsekvenserna för miljön av dessa. Som provisorisk föreskrift gäller:

P8. Utsläppet av föroreningar i utgående processvatten från kraftvärmeverket ska under de första sex kalendermånaderna efter att verket har tagits i permanent drift inte överstiga halterna i bilaga 4 till Naturvårdsverkets föreskrifter (2002:28) om avfallsförbränning. Därefter får nedanstående halter inte överskridas. Om ett sådant värde överskrids ska bolaget vidta åtgärder så att värdet kan innehållas.

Totalt suspenderat material	mg/l	30 (95% av stickprov), 45 (100 % av stickprov)
Kvicksilver	µg/l	5
Kadmium	µg/l	10
Tallium	µg/l	50
Arsenik	µg/l	150

Bly	µg/l	100
Krom	µg/l	300
Koppar	µg/l	100
Nickel	µg/l	300
Zink	µg/l	300
Dioxiner och furaner	Ng/l	0,3

Halten ammoniumkväve får efter sex månaders drift inte överstiga 30 mg/l. Om värdet överskrids ska bolaget vidta åtgärder så att värdet kan innehållas.

Verksamheten har under år 2010 överlåtits på Öresundskraft Kraft & Värme AB.

PRÖVOTIDSREDOVISNING (U5)

Fem potentiellt möjliga utsläppspunkter har utretts.

1. Via spillvattensystemet till Öresundsverket.
2. Södra hamnen
3. Oceanhamnen
4. Västhamnens östra bassäng via befintligt dagvattennät.
5. Sydhamnen vid spannmålsterminalen via befintligt lokalt dagvattennät.

Samtliga utsläppspunkter bedöms vara acceptabla från miljösynpunkt. Bolaget bedömer, efter omfattande samråd, att utsläppspunkt 4 (Västhamnen) är mest fördelaktig från stads- utvecklings- och kostnadsaspekter. I Sydhamnen måste anslutning till befintligt dagvattennät ske vilket innebär ökade kostnader för ledningsdragning jämfört med Västhamnen.

Havs- och vattenmyndigheten har tillsammans med länsstyrelsen tagit fram miljökvalitetsnormer för yt- och grundvattenförekomster. I Södra Östersjöns vattendistrikt där vattenförekomsten ”Helsingborgsområdet” ligger har 100 % av kustvatten beslutats få miljökvalitetsnormen ”god ekologisk status/potential med tidsfrist till 2021”.

Belastningen från Filbornaverket utgör endast en mycket liten andel av den totala belastningen på Öresund. De ackumulativa konsekvenserna av utsläpp av processvatten i Västhamnen bedöms därför som mycket små.

Rökgaskondensatet renas genom ultrafiltrering följt av omvänd osmos. Därigenom uppnås en mycket långtgående rening. Sedan januari 2013 har prover på det renade rökgaskondensatet analyserats minst varje månad som rökgaskondenseringen varit i drift. Bolaget anser det uppenbart att den reningsutrustning och reningsteknik som valts vid uppförandet av anläggningen utgör BAT. Detta styrks av en jämförelse mellan Filbornaverkets medelvärde jämfört med den BREF för avfallsförbränning som anläggningen omfattas av. Bolaget har därför inte utrett möjligheten att ytterligare begränsa utsläppen.

YRKANDE

Bolaget yrkar att provotiden för utsläpp av processvatten avslutas och föreslår att följande slutliga villkor fastställs för verksamheten.

- Innehållet av föroreningar i utgående vatten från reningsanläggning för rökgaskondensat får som årsmedelvärden inte överstiga följande begränsningsvärden.

Parameter	Enhet	Värde
Ammonium-kväve	mg/l	20
Totalt suspenderat material	mg/l	10
Kvicksilver	mg/l	0,005
Kadmium	mg/l	0,005
Tallium	mg/l	0,05
Arsenik	mg/l	0,08
Bly	mg/l	0,05
Krom	mg/l	0,05
Koppar	mg/l	0,08
Nickel	mg/l	0,1
Zink	mg/l	0,1
Kobolt	mg/l	0,01
Summa dioxiner + furaner	ng/l	0,3

Bolaget kommer att kontrollera att utsläppsvillkoren innehålls i enlighet med NFS 2000:15

INKOMNA YTTRANDEN

Naturvårdsverket anför att begränsningsvärden bör fastställas som innebär en skälig avvägning mellan miljönytta och kostnader för försiktighetsmått och skyddsåtgärder. Valet av bränsle är ett sådant försiktighetsmått. En restriktion avseende begränsningsvärden till vatten innebär inte ett omöjliggörande av att bolagets kunder (avfallslämnarna) behandlar avfallet så att det uppfyller krav på högsta metallhalter som bolaget uppställer i sitt avtal med avfallslämnaren. Inte heller skulle sådana begränsningsvärden innebära att bolaget inte kan utföra egen sådan behandling av avfallet innan det förbränns och på så sätt möjliggöra att utsläppet till vatten kan innehålla skarpa begränsningsvärden.

Länsstyrelsen i Skåne län yrkar på följande villkor.

- Utsläpp av renat kondensvatten ska ske till Sydhamnen. Vid utsläpp till Sydhamnen av renat kondensvatten får innehållet inte överstiga följande begränsningsvärden som årsmedelvärden.

Parameter	Enhet	Värde
Ammonium-kväve	mg/l	5
Totalt suspenderat material	mg/l	10
Kvicksilver	mg/l	0,0005
Kadmium	mg/l	0,001
Tallium	mg/l	0,001
Arsenik	mg/l	0,005
Bly	mg/l	0,005
Krom	mg/l	0,01
Koppar	mg/l	0,01
Nickel	mg/l	0,02
Zink	mg/l	0,2
Kobolt	mg/l	0,005
Summa dioxiner + furaner	ng/l	0,3

Länsstyrelsen anser att bolaget inte har visat att utsläpp av föroreningar enligt bolagets yrkande kan ske utan risk för påverkan på fiskfaunan i Västhamnen. Den rikliga förekomsten av fisk i Västhamnen i kombination med fiskeintresset i området motiverar från miljö- och hälsosynpunkt att risken för påverkan på fiskfaunan inte ska tillåtas öka. Istället bör Sydhamnen väljas som utsläppspunkt där föroreningarna hålls kvar inom hamnen i större utsträckning.

Vad som är tekniskt möjligt kan bestämmas med utgångspunkt i redovisade utsläppshalter. För utsläppen av metaller har nästa samtliga halter understigit detektionsgränsen. De halter som bolaget yrkat ligger med sådan marginal över redovisade värden att regleringen framstår som meningslös. Svarstiderna är inte en fråga som behöver beaktas vid bedömning av vilka begränsningsvärden som bör föreskrivas som årsmedelvärden.

Miljönämnden i Helsingborgs stad föreslår följande skärpta begränsningsvärden att gälla som kvartalsmedelvärden. Proverna bör tas ut flödesproportionerligt.

Parameter	Enhet	Värde
Ammonium-kväve	mg/l	5
Totalt suspenderat material	mg/l	5
Kvicksilver	mg/l	0,002
Kadmium	mg/l	0,001
Tallium	mg/l	0,001
Arsenik	mg/l	0,005
Bly	mg/l	0,005
Krom	mg/l	0,01
Koppar	mg/l	0,01
Nickel	mg/l	0,01
Zink	mg/l	0,15
Summa dioxiner + furaner	ng/l	0,02

Föreslagna begränsningsvärden ligger med god marginal över de maximala halter som uppmätts under provotiden och därtill över de beräknade medelvärdena.

Vad gäller val av recipient förordar miljönämnden utsläpp i en hamnbassäng och har inga erinringar mot att Västhamnen även framöver används. Det är dock nödvändigt att bolaget fortsätter med recipientundersökningar av t.ex. föroreningsinnehåll i sediment, musslor och fisk i hamnen.

Bolaget bör tydliggöra sin bedömning av avser påverkan på Västhamnsfisket. I bedömningen bör även ingå en redovisning av huruvida utsläppen kan ha någon inverkan på möjligheten att konsumera fisk från området.

Helsingborgs stad, kommunstyrelsen, delar bolagets uppfattning att Västhamnen är den mest lämpliga utsläppspunkten. Villkor avseende utsläppshalter ska följa vad som anges i ABVA. Det saknas en redovisning av årliga utsläppsmängder av förorenande ämnen och eventuella ackumulativa konsekvenser i enlighet med utredningsvillkoret. En sådan bör tas fram även om mängderna bedöms som låga. I övrigt instämmer kommunstyrelsen i NSVA:s yttrande.

Nordvästra Skånes Vatten och Avlopp AB (NSVA) anser med det bestämdaste att det på något sätt i domen ska finnas en flödesbegränsning på det vatten som avleds till det kommunala dagvattennätet. Enligt uppgift från sökanden har det angivits ett maxflöde på 10 l/s. Ev. kan periodvis ett högre flöde emottas på anläggningen om det totala flödet från hela Filbornaanläggningen ej överstiger 30 l/s.

NSVA har inga synpunkter på BAT eller valet av utsläppspunkt. Gällande avtalstid med NSVA om påkopplingen det kommunala dagvattennätet har upphört, men har automatiskt förlängts med ytterligare ett år. Nytt avtal bör alltså tecknas så fort som lösningen är bestämd. Enligt avtalet ska ledningen undersökas genom filmning. I dagsläget är detta ej redovisat till NSVA.

När det gäller utsläppshalter/villkor anser NSVA att dessa ska ligga i linje med vad som anges i ABVA:n. Föreslagna halter ligger för vissa parametrar högre än de som tillåts att tillföra det kommunala reningsverket. Halterna redovisade under provotiden visar att utsläppen ligger under de i ABVA:n angivna halterna.

Villkor och begränsningsvärden ska gälla oavsett mätosäkerhet och oavsett om resultaten ligger nära detektionsgränsen. Det ligger bl.a. i sökandebolagets eget intresse att provtagningen är representativ. Osäkerhet vid provtagning minimeras med tätare och/eller kontinuerlig provtagning.

Det bör noteras att reningsverket i Helsingborg, Öresundsverket, släpper ut sitt renade vatten 400 m ut i sundet och inte i närheten av Västhamnsfisket.

Helsingborgs Hamn AB (HHAB) tillstyrker det av sökandebolaget föreslagna villkoret för utsläpp av processvatten, såsom det slutligt har utformats.

Sökandebolaget anför i bemötande bl.a. följande.

Det totala tillskottet av föroreningar i sedimenten i hamnbassängen från processvattnet är mycket litet. I tabell 2 i provotidsredovisningen redovisas en sammanställning av preliminära beräkningar av belastningar av metaller. Beräkningarna grundar sig främst på uppgifter om metallutsläpp från större reningsverk och i beräkningarna ingår varken belastningen från dagvattennätet eller fartygens tillskott i hamnbassängen. Bolagets andel av tillskottet är således ännu mindre än vad som redovisats. Genom detta anser sig bolaget ha uppfyllt kraven i utredningsvillkoren.

Mängden sedimenterbara partiklar i processvattnet är vidare mycket låg eftersom partiklar effektivt filtreras vid reningsprocessen. Detta minskar ytterligare risken för att metaller och andra förorenande ämnen i processvattnet binder sig partikulärt till sedimenten i Helsingborgs hamn.

Länsstyrelsen har vid samråd sett Västhamnen som en möjlig utsläppspunkt under provotiden. Bolaget bedömer det som osannolikt att utsläppspunkten skulle medföra betydande skada på Västhamnsfisket då processvattnet innehåller mycket låga föroreningshalter. Dagvatten utsläpp och utsläpp från hamnverksamheten ger betydligt större föroreningsbidrag. Förslaget till villkor ligger dessutom inom gällande BAT-intervall, i de flesta fall betydligt under BAT-intervallens högsta nivå.

En framdragning av en ledning till Sydhamnen innebär en extra investering på ca 6-8 miljoner kronor, jämfört med den befintliga anslutningen till dagvattennätet i Västhamnen. Till detta kommer dessutom påverkan för trafik och övriga verksamheter i området under anläggningskedet.

Bolaget har inget att erinra mot ett maxflöde på 10 l/s. Bolaget anser dock att detta inte behöver anges som villkor. Dagvattenkulverten som använda har en stor kapacitet och maxflödet för perioden 1992 till 2008 har varit 300 l/s och minflödet 6 l/s (räknat som månadsmedelvärden). Bolaget vill påpeka att det inte har rådighet över storleken på flödet från NSR:s verksamhet och kan därför inte medge att ett gemensamt maxflöde från de båda verksamheterna fastslås som villkor.

Tillståndet för verksamheten omfattar förbränning av ett heterogent bränsle med mycket varierande sammansättning. Halten tungmetaller kommer därför att variera i betydande utsträckning. Metallhalterna i utsläppen kan därför sett över längre mätperioder variera med en spännvidd på 1:50. Detta har framkommit vid provning av andra, liknande verksamheter, se bl.a. Växjö tingsrätts avgörande i Mål nr M 3283-03.

Bolaget har i likhet med andra verksamhetsutövare inom branschen ingen praktisk möjlighet att analysera allt ingående avfall med avseende på metaller. Dels av logistiska och praktiska skäl, dels då mätresultaten avseende metaller erhålls först efter en vecka och vid det laget är inaktuella.

På grund av dessa osäkerheter menar bolaget att en säkerhetsmarginal till gällande begränsningsvillkor måste finnas så att dessa alltid kan innehålla vid normal drift. De nivåer som flera remissinstanser yrkar på ligger i närheten av uppmätta halter och det finns en risk för att analysmetodernas begränsningar kan göra att villkoren överskrids om dessa värden blir gällande begränsningsvärden. Det kommer inte att gå att avgöra om villkoret överträts eller om överträdelse istället är en mätavvikelse. Det finns även en osäkerhet vid själva provtagningen som ska beaktas. De förslagna värdena ligger i de flesta fall också långt under de garantivärden som utrustningen rent faktiskt är konstruerad att hålla – en utrustning som hör till den mest moderna och effektiva på marknaden.

Recipienten är inte så känslig att det motiverar villkor som kraftigt avviker från vad liknande verksamheter har att rätta sig efter.

Bolaget anser att länsstyrelsen, miljönämnden och till viss del NSVA:s yrkade villkor inte är realistiska eller rättssäkra.

Eftersom det vatten som avleds från Filbornaverket inte leds till extern avloppsreningsanläggning saknar ABVA:n relevans vid fastställandet av slutliga villkor. Bolaget har i sina förslag till villkor istället tagit hänsyn till miljökvalitetsnormerna i recipienten. Bolaget vidhåller att de recipientundersökningar som bolaget medverkat i och som idag redan genomförts i sediment och musslor i Västhamnen utgör ett tillräckligt underlag.

Vid huvudförhandlingen har bolaget tillagt följande:

Rökgaskondenseringen är inte alltid i drift, utan normalt ca sex månader per år. Uppgiften om spännvidden i kondensatets metallhalter på 1:50 avser situationen före rening. Det finns en automatisk stoppfunktion som löser ut vid förhöjda halter.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen bedömer att prøvotidsredovisningen innehåller tillräckligt underlag för att den uppskjutna frågan avseende föroreningar i processvatten från kraftvärmeverket nu kan avgöras slutligt.

Bolaget har föreslagit Västhamnen som utsläppspunkt för det renade processavloppsvattnet. Länsstyrelsen har yrkat att vattnet i stället ska ledas ut till Sydhamnen med hänsyn till risken för påverkan på fiskfaunan i Västhamnen. Bolaget har invänt att detta skulle medföra investeringskostnader på ca 6-8 miljoner kr.

Mark- och miljödomstolen bedömer inte att ”västhamnsfisket” är av sådan betydelse att den uppgivna merkostnaden framstår som rimlig. Utsläpp bör därför ske i Västhamnen enligt bolagets förslag.

Vad gäller innehållet av föroreningar har bolaget yrkat på begränsningsvärden på en nivå som ligger betydligt över vad som har uppmätts under prøvotiden. Påverkan på recipienten, Helsingborgsområdet, av utsläpp i nivå med dessa halter, framstår som ringa. Såväl länsstyrelsen som miljönämnden har yrkat på skärpta värden. Bolaget har motsatt sig detta, bl.a. med hänvisning till den förväntade variationen i tungmetallinnehåll i avfallsbränslet och vad som för närvarande anses som BAT.

Mark- och miljödomstolen bedömer, med beaktande av det som bolaget har anfört och vad som har föreskrivits för liknade anläggningar med sämre recipientförhållanden, att bolagets begränsningsvärden bör godtas. Dock bör villkoret skärpas så att värdena inte ska gälla som årsmedelvärden, utan vid varje stickprov, med möjlighet till visst överskridande på sätt som framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 425)

Överklagande senast den 21 juli 2015.

Anders Bengtsson

Bertil Varenius

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Anders Bengtsson, ordförande, och tekniska rådet Bertil Varenius samt de särskilda ledamöterna Pergöran Andersson och Kurt Mattsson.